

Communicatiemonitor OCW - meting oktober

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Samenvatting

Dit communicatieonderzoek vond plaats in opdracht van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Er waren vier doelgroepen: 1) algemeen Nederlands publiek, 2) beroepsmatig betrokkenen bij de onderwijssector, 3) ouders/verzorgers van schoolgaande kinderen (po/vo/mbo) en 4) studenten. Per doelgroep is gevraagd naar de belangrijkste thema's op het gebied van onderwijs, kennis van- en vertrouwen in inspanningen van OCW op deze terreinen en tot slot enkele overige vragen over cultuur en werken bij het ministerie. Het onderzoek vond plaats van donderdag 20 oktober tot en met maandag 31 oktober 2022. De respons per doelgroep is als volgt:

- 1 Algemeen Nederlands publiek: 1.017 respondenten
- 2 Ouders van schoolgaande kinderen: 256 respondenten
- 3 Beroepsmatig betrokkenen bij het onderwijs: 404 respondenten
- 4 Studenten: 89 respondenten

Omdat een beperkt aantal studenten de vragenlijst invulde, zijn de resultaten voor deze doelgroep (zeer) indicatief. Voor deze doelgroep lichten wij wel enkele opvallende verschillen met de andere drie doelgroepen uit. Vanwege enkele aanpassingen in de vragenlijst en omdat bij deze meting de groep algemeen Nederlands publiek en studenten nieuw zijn en bij de groep ouders het mbo is toegevoegd, maken wij geen vergelijking met de vorige meting. Een uitgebreidere verantwoording vindt u achterin dit rapport. Hieronder leest u puntsgewijs de belangrijkste resultaten.

Belangrijke thema's

- De eerste vraag van de vragenlijst betrof een open vraag wat de belangrijkste onderwerpen zijn die het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap de komende twaalf maanden moet aanpakken. Binnen iedere doelgroep denken velen aan het verbeteren van het onderwijs in Nederland. Binnen dit thema gaan veel reacties over aandacht voor technische opleidingen, opleiden van vakmensen en aandacht voor het (v)mbo. Ook kwaliteit van het onderwijs in het algemeen, kleinere klassen en de studiefinanciering voor studenten wordt veel genoemd.
- Na de open vraag waarin de doelgroepen zelf konden aangeven wat zij een belangrijk antwoord vonden, werd hen een lijst met negen verschillende onderwerpen voorgelegd. Voor het algemeen Nederlands publiek is het oplossen van het lerarentekort het belangrijkste. Zes op de tien noemen deze, gevolgd door het aanleren van basisvaardigheden (55%) en zorgen dat alle leerlingen en studenten in Nederland dezelfde kansen krijgen (45%).
- Voor de helft van de studenten (49%) is het vergoten van het studentenwelzijn een prioriteit. Hoewel indicatief, is het verschil met de andere twee doelgroepen opvallend. Voor een derde van de beroepsmatig betrokkenen bij het onderwijs is het stimuleren van opleidingen voor banen in een tekortsector belangrijk, hoger dan bij ouders (21%) en studenten (18%). Voor ouders is een positieve en veilige sfeer op school voor leerlingen en studenten (50%) belangrijker dan bij de andere twee doelgroepen (resp. 34% en 31%).

Inspanningen van het ministerie van OCW

- Het algemene Nederlandse publiek vindt dat zij zelf niet goed op de hoogte zijn welke inspanningen het ministerie van OCW verricht op de eerder benoemde onderwerpen. Per saldo kennen Nederlanders het vaakst inspanningen op het gebied van het lerarentekort: 28 procent is hier (redelijk) goed van op de hoogte. Een op de drie geeft aan hier helemaal geen

beeld bij te hebben. Een op de vijf (22%) is redelijk goed op de hoogte van activiteiten om leerlingen betere basisvaardigheden (lezen, schrijven, rekenen) aan te leren. Het minst bekend is men met de inspanningen om wetenschap dichterbij het dagelijks leven van mensen te krijgen: 11 procent heeft hier een (redelijk) goed beeld bij en 66 procent heeft hier helemaal geen beeld bij.

- Wanneer we kijken naar de drie verschillende doelgroepen dan zien we – niet geheel verrassend – dat mensen die beroepsmatig betrokken zijn bij de onderwijssector over het algemeen beter op de hoogte zijn van de inspanningen van het ministerie dan de andere doelgroepen. Zo weet 43 procent van deze doelgroep (redelijk) goed wat is gedaan op het gebied van het lerarentekort. Dit is onder ouders 22 procent en onder studenten 26 procent. Een op de vijf ouders weet hoe OCW de basisvaardigheden van leerlingen wil verbeteren.

Vertrouwen in de overheid

- Het gemiddelde vertrouwen in de Nederlandse overheid is niet hoog. Onder het algemeen Nederlands publiek heeft een op de vijf (22%) (redelijk) veel vertrouwen in de Nederlandse overheid. Ongeveer de helft (48%) heeft een beetje vertrouwen en een kwart (27%) heeft helemaal geen vertrouwen.
- Gekeken naar het ministerie van OCW heeft ongeveer een kwart (26%) van het algemeen Nederlands publiek (redelijk) veel vertrouwen in het ministerie. Ongeveer de helft (49%) heeft een beetje vertrouwen in het ministerie en 15 procent heeft helemaal geen vertrouwen.
- Wanneer we kijken naar de drie andere doelgroepen heeft gemiddeld genomen een derde redelijk veel vertrouwen in het ministerie van OCW en de helft een beetje vertrouwen. Ouders hebben relatief gezien het minst vaak vertrouwen in het ministerie. Binnen deze doelgroep heeft 29 procent redelijk veel vertrouwen (tegenover 34% betrokken bij onderwijs en 35% onder studenten) en 15 procent heeft helemaal geen vertrouwen (tegenover respectievelijk 10% en 13%).
- Het algemeen Nederlands publiek heeft het meeste vertrouwen in het ministerie van OCW op het gebied van stimuleren van het volgen opleidingen voor een baan in een tekortsector. Een vijfde (23%) heeft er (redelijk) veel vertrouwen in dat het ministerie van OCW dit goed aanpakt. Een zelfde deel heeft er vertrouwen in dat OCW burgerschap c.q. het meedoen in de samenleving stimuleert. Het minst vertrouwen hebben Nederlanders in het vergroten van het studentenwelzijn in het mbo en hoger onderwijs: 81 procent heeft hier helemaal geen tot een beetje vertrouwen in. En hoewel het belangrijk voor velen is, denkt 78 procent dat het ministerie van OCW er niet (volledig) in slaagt voldoende en goede leraren voor de klas te krijgen.

Onderwijs in Nederland

- Eerder zagen we dat gelijke kansen en basisvaardigheden verbeteren in de top-3 staan van belangrijkste thema's. Onder het algemene Nederlandse publiek zegt meer dan de helft (53%) hier een negatief beeld over te hebben. Ook ziet bijna de helft (45%) geen gelijke kansen binnen het onderwijs en vindt bijna één op de vier (39%) dat de overheid hier onvoldoende aandacht aan besteedt. Een kwart (24%) is wél van mening dat er gelijke kansen zijn in het onderwijs en nog een kwart (26%) kijkt hier neutraal tegenaan.
- Als we kijken naar het imago van wetenschappelijk onderzoek, dan geeft een grote meerderheid (77%) aan hiervan het belang in te zien voor de samenleving. Enkelen (4%) zijn het hier niet mee eens.

- Twee derde (67%) vindt dat scholieren meer gestimuleerd moeten worden om voor een opleiding te kiezen die hun naar een baan in een tekortsector leidt, zoals de techniek of het onderwijs. Verder vinden voornamelijk mensen die in het onderwijs werken of daar bij betrokken zijn dat de basisvaardigheden van scholieren niet goed zijn (67%). Bij ouders en studenten is deze groep relatief kleiner (45% en 43%).
- Het algemeen Nederlands publiek kon ook aangeven in hoeverre men vindt dat OCW voldoende aandacht besteed aan onderwijs gerelateerde thema's. Bijna een kwart is van mening dat er voldoende aandacht wordt besteed aan de sociale veiligheid op scholen, het verbeteren van basisvaardigheden van leerlingen en het verbeteren van de aansluiting van opleidingen op de arbeidsmarkt (allen 23%).
- Als wij kijken naar de drie uitgelichte doelgroepen, zien de grootste verschillen in mening bij de stelling over OCW's inzet met betrekking tot studentenwelzijn. Waar onder ouders en beroepsmatig betrokkenen bij het onderwijs 18 en 24 procent van mening is dat OCW hier onvoldoende voor doet, is deze groep onder studenten groter: bijna de helft (47%) geeft aan de inzet onvoldoende te vinden.
- Via een open vraag is aan de drie doelgroepen gevraagd of men maatregelen kon bedenken die OCW neemt op het gebied van het lerarentekort. Van de ouders kwam 37 procent met een reactie. Ouders noemen vooral een salarisverhoging voor docenten en meer ruimte maken voor zij-instromers als maatregelen. Een enkeling noemt wijzigingen in onderwijsbevoegdheid en aangepaste collegegeldregelingen voor de PABO. Ook beroepsmatig betrokkenen bij het onderwijs komen voornamelijk met salarisverhoging en de toename van zij-instromers. Zes op de tien van hen gaven een antwoord op de vraag (60%). Net als ouders, benoemen zij de mogelijkheid op korting op de lerarenopleiding. Een enkeling spreekt verder nog van het verkleinen van de loonkloof tussen primair onderwijs en voortgezet onderwijs.

Overige vragen

- Naast de vragen over het onderwijs zijn aan de doelgroepen ook enkele vragen gesteld over cultuur en het werken bij het ministerie van OCW. Veel van de antwoorden over wat cultuur is zijn te scharen in de categorieën: kunst, taal- en literatuur, geschiedenis, gebruiken en tradities en normen en waarden.
- Een op de vijf (19%) van het algemeen Nederlands publiek denkt dat iedereen bij OCW kan werken, 16 procent vindt het ministerie een aantrekkelijke werkgever. Drie op de tien denkt dat niet iedereen bij het ministerie kan werken. Aan deze groep is gevraagd waarom zij dat van mening zijn. Daarop geven velen aan dat zij verwachten dat iemand hoger opgeleid moet zijn, of een bepaald 'niveau' moet hebben. Opvallend is dat uit een aantal reacties ook blijkt dat sommigen verwachten dat een onderwijskundige achtergrond noodzakelijk is, of dat er alleen maar docenten werken op het ministerie. Een ander deel van de Nederlanders geeft aan dat het imago van werken voor de overheid niet iets voor hen is.

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
Inspanningen van het ministerie van OCW	3
1 Resultaten	7
1.1 Belangrijke thema's	7
1.2 Vertrouwen in de overheid en OCW	11
1.3 Onderwijs in Nederland	14
1.4 Overige vragen	22
A Onderzoeksverantwoording	24

1 Resultaten

1.1 Belangrijke thema's

Onderwerpen op het gebied van verbeteren van de onderwijskwaliteit belangrijk, ouders noemen vaker het wegwerken van corona-achterstanden

De eerste vraag van de vragenlijst betrof een open vraag wat voor de verschillende doelgroepen de belangrijkste onderwerpen zijn die het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap in de komende twaalf maanden moet aanpakken. Hier komen enkele interessante verschillen naar voren. In iedere doelgroep valt op dat de meeste reacties gaan over het verbeteren van het onderwijs in Nederland. Zowel bij het algemeen Nederlands publiek (38%), ouders van schoolgaande kinderen (29%) en beroepsmatig betrokkenen bij het onderwijs (36%) wordt deze categorie veel genoemd. Binnen dit thema gaan veel reacties over aandacht voor technische opleiding, opleiden van vakmensen en aandacht voor het (v)mbo. Ook kwaliteit van het onderwijs in het algemeen, kleinere klassen en de studiefinanciering voor studenten wordt veel genoemd. Voor mensen die beroepsmatig betrokken zijn bij het onderwijs is het lerarentekort en/of de arbeidsvoorwaarden voor docenten het belangrijkste thema, 37 procent van deze doelgroep noemt dit. Bij de andere twee is dit respectievelijk 25 procent (algemeen publiek) en 28 procent (ouders). Door ouders wordt ook veelvuldig het niet opnieuw sluiten van scholen in geval van een corona-uitbraak en het wegwerken van corona-achterstanden genoemd.

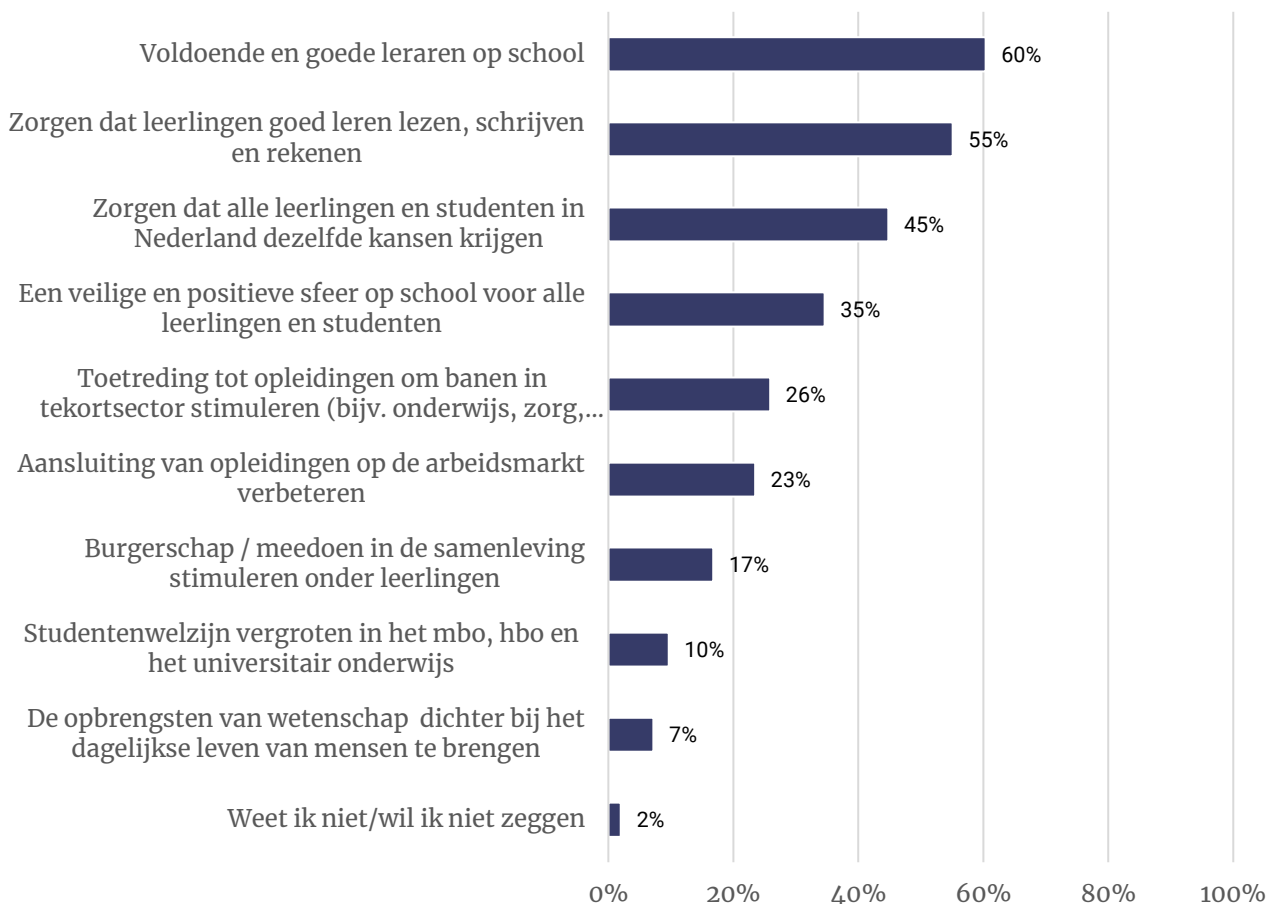
Tabel 1.1 Wat zijn voor u de belangrijkste onderwerpen die het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap de komende 12 maanden extra aandacht moet geven? (open vraag, gehercodeerd)

	Algemeen Nederlands publiek (n=635)	Ouders (n=176)	Beroepsmatig betrokken bij onderwijs (n=298)
Verbeteren van het onderwijs in Nederland (kwaliteit, kleinere klassen, meer aandacht voor techniek/praktische opleidingen, betere aansluiting op arbeidsmarkt, (rente op) studiefinanciering)	38%	29%	36%
Lerarentekort en arbeidsvoorwaarden docenten	25%	28%	37%
Kansengelijkheid, diversiteit, betaalbaar onderwijs, passend onderwijs	10%	9%	9%
Aandacht voor basisvaardigheden (lezen, schrijven, rekenen)	9%	5%	5%
Mentale gezondheid, pesten, omgang in het onderwijs	5%	9%	3%
Corona en corona-achterstanden wegwerken	3%	13%	3%
Cultuur	3%	2%	3%
Overig	7%	5%	5%

Lerarentekort oplossen en basisvaardigheden aanleren belangrijkst voor Nederlanders

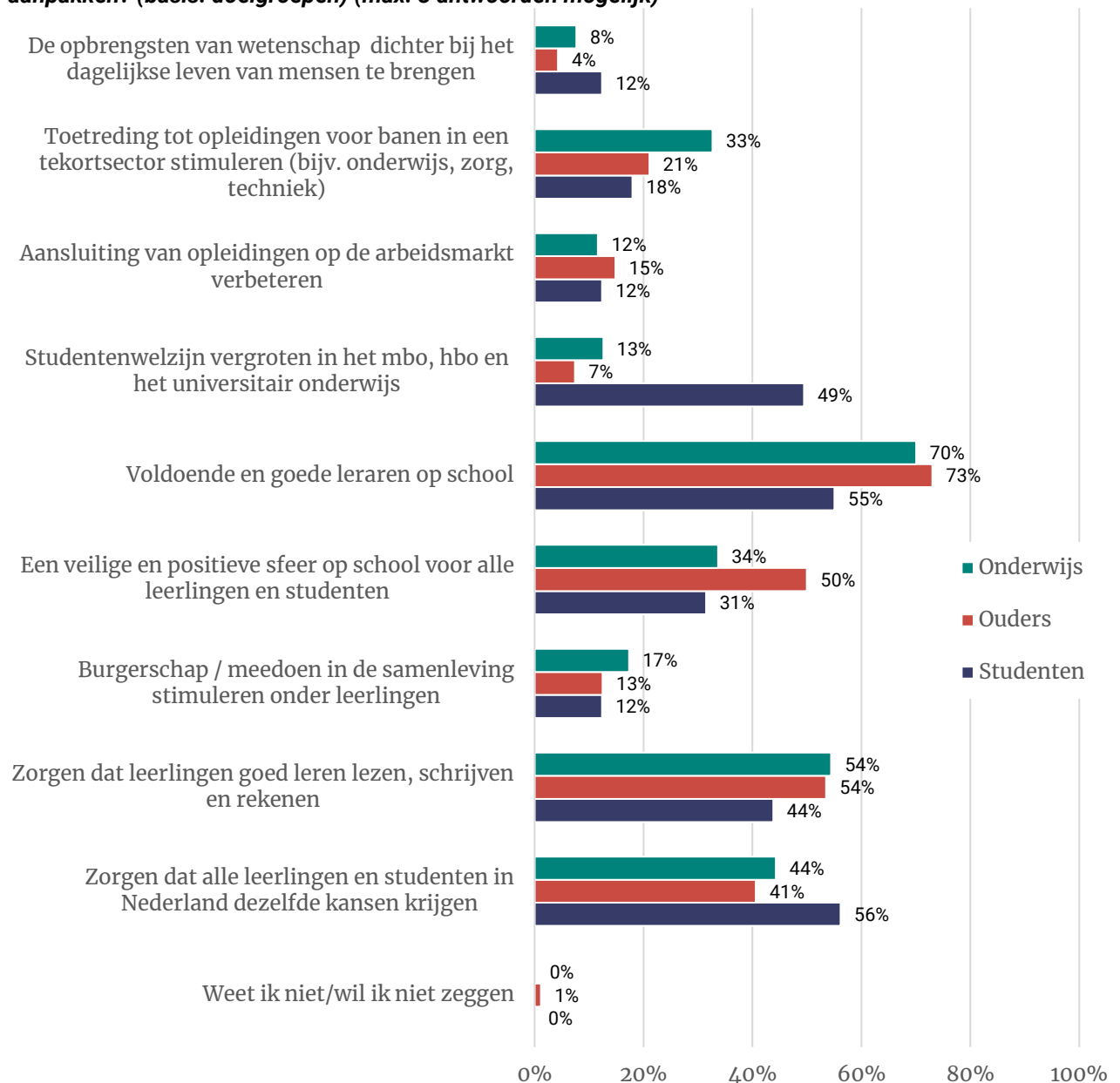
Na de open vraag waarin de doelgroepen zelf konden aangeven wat zij een belangrijk antwoord vonden, werd hen een lijst met negen verschillende onderwerpen voorgelegd. Van deze negen onderwerpen mochten zij er drie aanvinken. De resultaten staan opgenomen in onderstaande figuur. Voor het algemeen Nederlands publiek is het oplossen van het lerarentekort (voldoende en goede leraren op school) van de voorgelegde onderwerpen het belangrijkste. Zes op de tien noemen deze, gevolgd door het aanleren van basisvaardigheden (55%) en zorgen dat alle leerlingen en studenten in Nederland dezelfde kansen krijgen (45%). Minst genoemd is het vergroten van studentenwelzijn (10%) en de opbrengsten van wetenschap dichterbij de mensen brengen (7%).

Figuur 1.1 Wat zijn volgens u de belangrijkste onderwerpen die OCW de komende 12 maanden moet aanpakken? (basis: algemeen Nederlands publiek) (max. 3 antwoorden mogelijk)

Wanneer we kijken naar beroepsmatig betrokkenen bij het onderwijs, ouders en studenten dan vallen enkele verschillen op. Voor de helft van de studenten (49%) is het vergoten van het studentenwelzijn een belangrijke prioriteit¹. Hoewel indicatief, is het verschil met de andere twee doelgroepen opvallend. Voor een derde van de beroepsmatig betrokkenen bij het onderwijs is het stimuleren van opleidingen voor banen in een tekortsector belangrijk, hoger dan bij ouders (21%) en studenten (18%). Voor ouders is een positieve en veilige sfeer op school voor leerlingen en studenten belangrijker dan bij de andere twee doelgroepen.

Figuur 1.2 Wat zijn volgens u de belangrijkste onderwerpen die OCW de komende 12 maanden moet aanpakken? (basis: doelgroepen) (max. 3 antwoorden mogelijk)

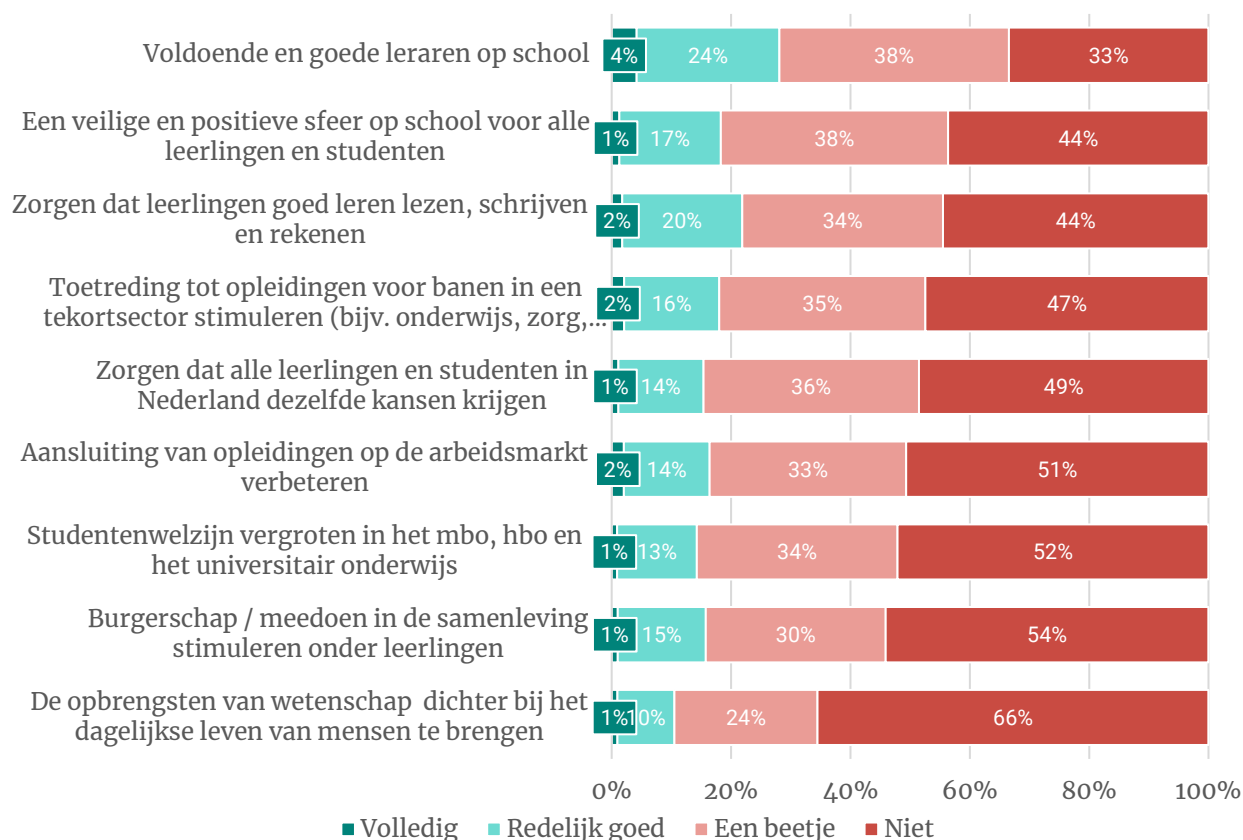

¹ Vanwege het beperkte aantal reacties van studenten zijn deze uitkomsten (zeer) indicatief.

Minderheid Nederlanders bekend met inspanningen van ministerie van OCW

Het algemene Nederlandse publiek is gemiddeld genomen niet goed op de hoogte welke inspanningen het ministerie van OCW verricht op de eerder benoemde onderwerpen. Per saldo zijn Nederlanders het vaakst op de hoogte van inspanningen op het gebied van het lerarentekort: 28 procent is hier (redelijk) goed van op de hoogte. Een op de drie geeft aan hier helemaal geen beeld bij te hebben. Een op de vijf (22%) is redelijk goed op de hoogte van activiteiten om leerlingen betere basisvaardigheden (lezen, schrijven, rekenen) aan te leren. Het minst bekend is men met de inspanningen om wetenschap dichterbij het dagelijks leven van mensen te krijgen: 11 procent heeft hier een (redelijk) goed beeld bij en 66 procent heeft hier helemaal geen beeld bij.

Figuur 1.3 Bent u op de hoogte wat OCW allemaal heeft gedaan rond deze onderwerpen? (basis: algemeen Nederlands publiek)

Wanneer we kijken naar de drie verschillende doelgroepen dan zien we – niet geheel verrassend – dat mensen die beroepsmatig betrokken zijn bij de onderwijssector over het algemeen beter op de hoogte zijn van de inspanning van het ministerie dan de andere doelgroepen. Zo weet 43 procent van deze doelgroep (redelijk) goed wat is gedaan op het gebied van het lerarentekort. Dit is onder ouders 22 procent en onder studenten 26 procent. Onder studenten zijn ook initiatieven op het gebied van een veilige en positieve sfeer op school (25%) en het vergroten van het studentenwelzijn (28%) bekend. Een op de vijf ouders weet hoe OCW de basisvaardigheden van leerlingen wil verbeteren. Onderwerpen waar ouders het minste zicht op hebben zijn aansluiting van opleidingen op de arbeidsmarkt verbeteren (92% is hier slecht of niet van op de hoogte), zorgen dat alle leerlingen dezelfde kansen krijgen, studentenwelzijn vergroten (beiden 91%) en toetreding tot opleidingen voor banen in een tekortsector stimuleren (90%).

Tabel 1.2 Bent u op de hoogte wat OCW allemaal heeft gedaan rond deze onderwerpen? (basis: doelgroepen)

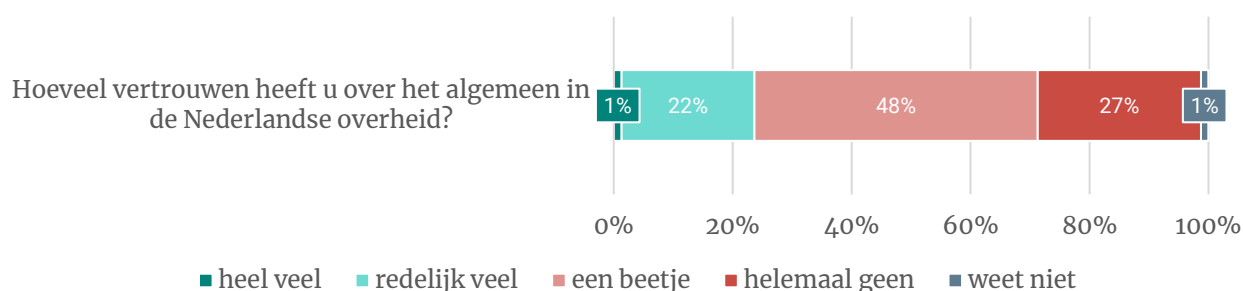
	Onderwijssector		Ouders		Studenten	
	% Niet of beetje	% Redelijk goed of volledig	% Niet of beetje	% Redelijk goed of volledig	% Niet of beetje	% Redelijk goed of volledig
Zorgen dat alle leerlingen in Nederland dezelfde kansen krijgen	73%	27%	91%	9%	81%	19%
Zorgen dat leerlingen goed leren lezen, schrijven en rekenen	66%	34%	81%	19%	83%	17%
Burgerschap / meedoen in de samenleving stimuleren onder leerlingen (zoals via burgerschap les in het basis- en voortgezet onderwijs)	63%	37%	90%	10%	83%	17%
Een veilige en positieve sfeer op school voor alle leerlingen	71%	29%	84%	16%	75%	25%
Voldoende en goede leraren op school	57%	43%	78%	22%	74%	26%
Studentenwelzijn vergroten in het mbo, hbo en het universitair onderwijs	76%	24%	91%	9%	72%	28%
Aansluiting van opleidingen op de arbeidsmarkt verbeteren	81%	19%	92%	8%	89%	11%
Toetreding tot opleidingen voor banen in een tekortsector stimuleren (bijv. onderwijs, zorg, techniek)	72%	28%	90%	10%	72%	28%
De opbrengst van wetenschap dichterbij het dagelijkse leven van mensen te brengen.	83%	17%	93%	7%	90%	10%

1.2 Vertrouwen in de overheid en OCW

Een op de vijf Nederlanders heeft redelijk veel vertrouwen in de Nederlands overheid

Onder het algemeen Nederlands publiek heeft een op de vijf (22%) redelijk veel vertrouwen in de Nederlandse overheid. Ongeveer de helft (48%) heeft een beetje vertrouwen en een kwart (27%) heeft helemaal geen vertrouwen. Een enkeling (1%) heeft heel veel vertrouwen in de Nederlandse overheid en een even grote groep weet het niet.

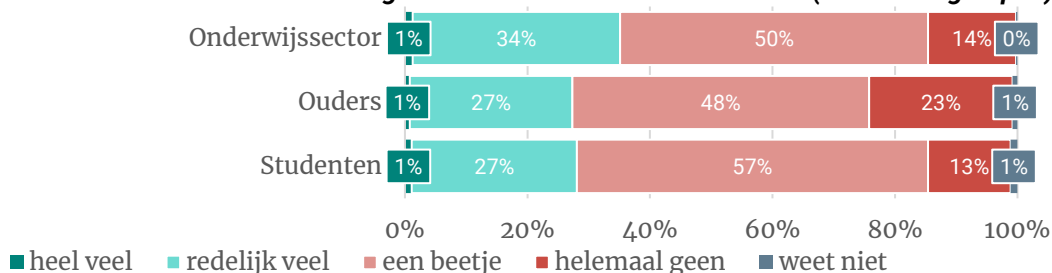
Figuur 1.4 Hoeveel vertrouwen heeft u over het algemeen in de Nederlandse overheid (basis: algemeen Nederlands publiek)

Onderwijssector heeft het meeste vertrouwen in de Nederlandse overheid

Onder de doelgroepen onderwijssector, ouders en studenten hebben betrokkenen bij de onderwijssector het meest vertrouwen in de overheid. Een derde (34%) heeft redelijk veel vertrouwen. Bij ouders en studenten ligt dit percentage op 27 procent. Onder alle drie de doelgroepen heeft ongeveer de helft een beetje vertrouwen in de Nederlandse overheid (onderwijssector 50%; ouders 48%; studenten 57%). De doelgroep die het vaakst helemaal geen vertrouwen heeft zijn ouders, waarbinnen 23 procent helemaal geen vertrouwen heeft (tegenover 13% en 14% van de andere twee groepen).

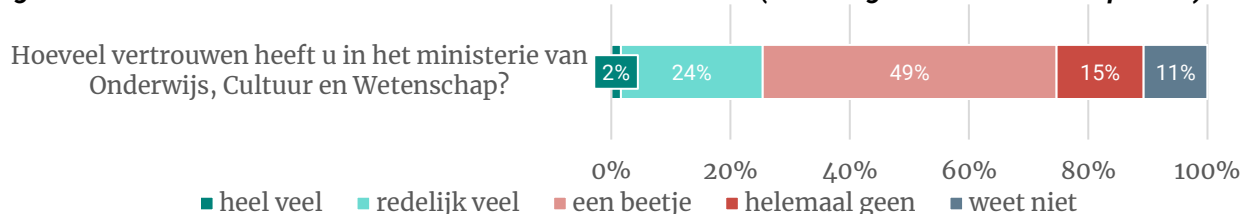
Figuur 1.5 Hoeveel vertrouwen heeft u over het algemeen in de Nederlandse overheid (basis: doelgroepen)

Kwart Nederlanders heeft redelijk veel vertrouwen in ministerie van OCW

Ongeveer een kwart (24%) van het algemeen Nederlands publiek heeft redelijk veel vertrouwen in het ministerie van OCW en 2 procent heeft heel veel vertrouwen. Ongeveer de helft (49%) heeft een beetje vertrouwen in het ministerie en 15 procent heeft helemaal geen vertrouwen. Een groep van 11 procent geeft aan dat zij het niet weten.

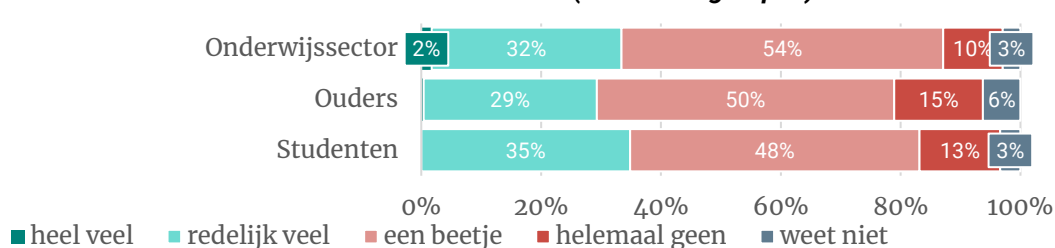
Figuur 1.6 Hoeveel vertrouwen heeft u in het ministerie van OCW (basis: algemeen Nederlands publiek)

Doelgroepen hebben ongeveer even veel vertrouwen in het ministerie van OCW

Wanneer we kijken naar de drie andere doelgroepen heeft gemiddeld genomen een derde redelijk veel vertrouwen in het ministerie van OCW en de helft een beetje vertrouwen. Ouders hebben relatief het minst vaak vertrouwen in het ministerie. Binnen deze doelgroep heeft 29 procent redelijk veel vertrouwen (tegenover 34% in de onderwijssector en 35% onder studenten) en 15 procent heeft helemaal geen vertrouwen (tegenover respectievelijk 10% en 13%).

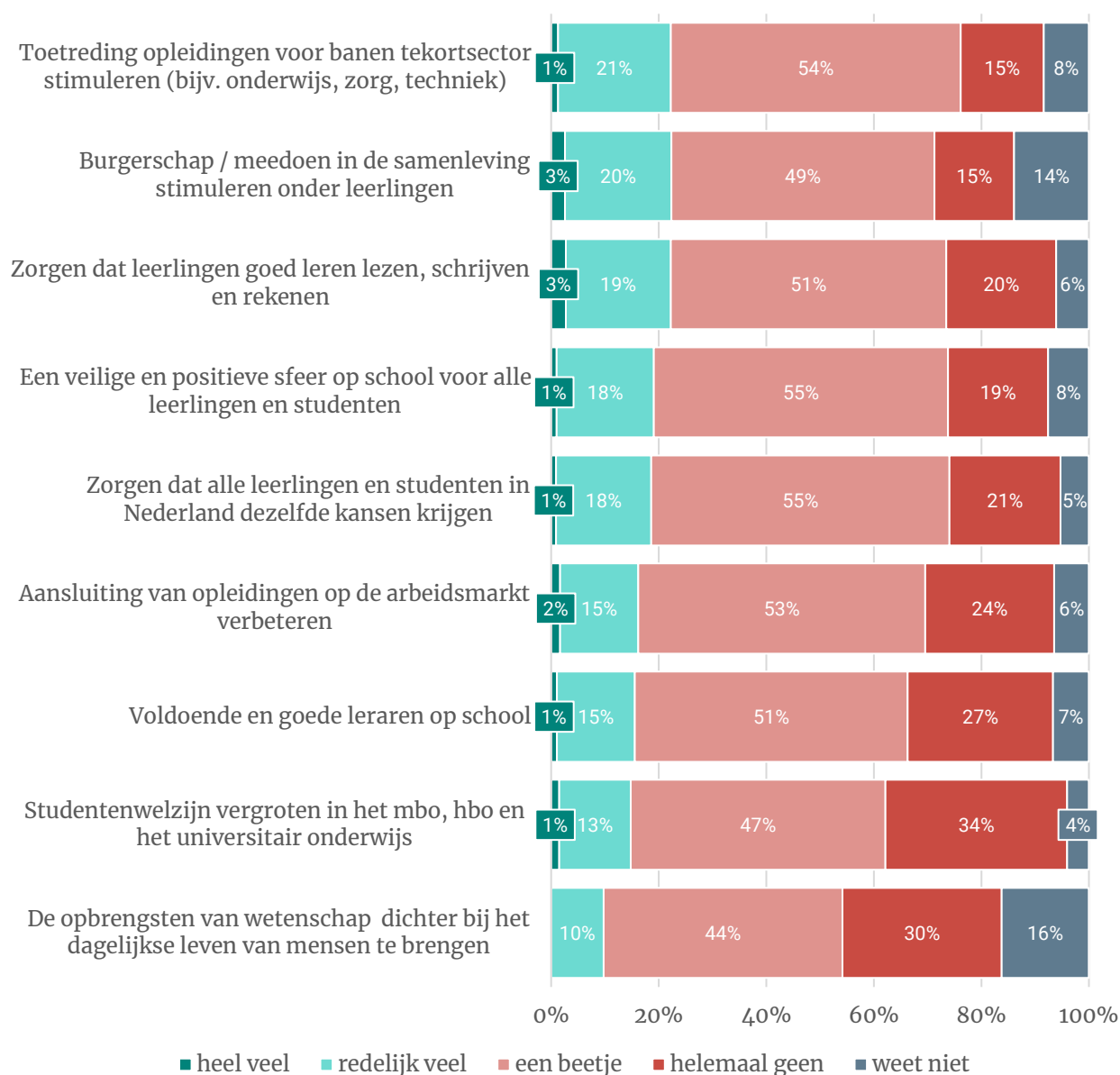
Figuur 1.7 Hoeveel vertrouwen heeft u in het ministerie van OCW (basis: doelgroepen)

Meeste vertrouwen in OCW met betrekking tot toetreden studenten in de samenleving

Het algemeen Nederlands publiek heeft het meeste vertrouwen in het ministerie van OCW op het gebied van stimuleren van het volgen opleidingen voor een baan in een tekortsector. Een vijfde (23%) heeft er (redelijk) veel vertrouwen in dat het ministerie van OCW dit goed aanpakt. Een zelfde deel heeft er vertrouwen in dat OCW burgerschap c.q. het meedoen in de samenleving stimuleert. Het minst vertrouwen hebben Nederlanders in het vergroten van het studentenwelzijn in het mbo en hoger onderwijs: 81 procent heeft hier helemaal geen tot een beetje vertrouwen in. En hoewel het belangrijk voor velen is, denkt 78 procent dat het ministerie van OCW er niet (volledig) in slaagt voldoende en goede leraren voor de klas te krijgen.

Figuur 1.8 Hoeveel vertrouwen heeft u er in dat OCW onderstaande onderwerpen goed aanpakt? (basis: algemeen Nederlands publiek)

1.3 Onderwijs in Nederland

Vier op de tien vinden dat OCW onvoldoende aandacht besteedt aan gelijke kansen in onderwijs

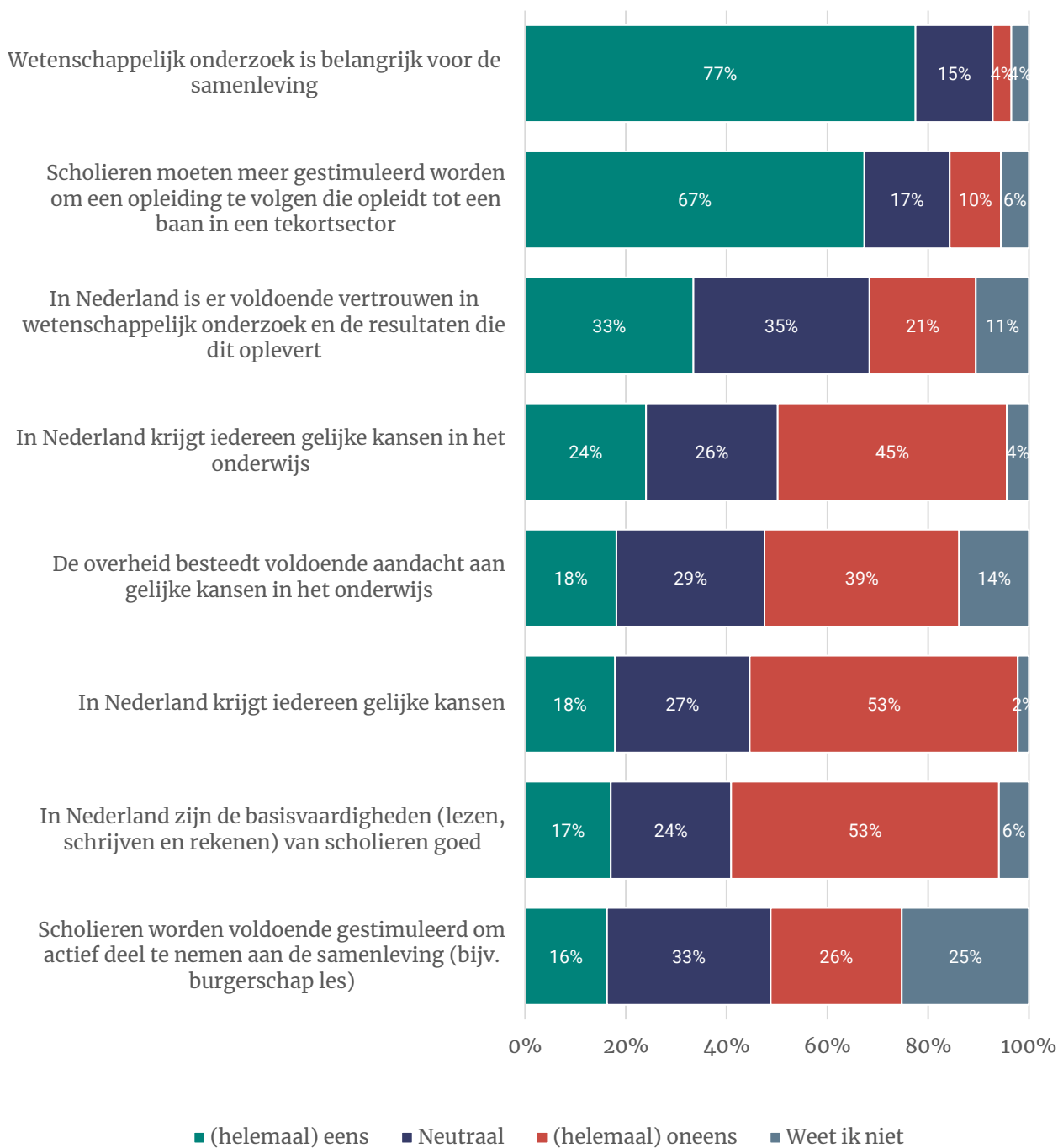
Er zijn een aantal stellingen voorgelegd om erachter te komen hoe men aankijkt tegen de huidige stand van zaken met betrekking tot de thema's waar OCW zich mee bezighoudt. Twee stellingen vallen op, omdat onder het algemene Nederlandse publiek meer dan de helft (53%) zegt hier een negatief beeld bij te hebben. Het gaat om de gelijke kansen die men in het algemeen krijgt in Nederland en de kwaliteit van de basisvaardigheden van scholieren. Eerder zagen we al dat gelijke kansen en basisvaardigheden verbeteren in de top-3 staan van belangrijkste thema's.

Verder ziet bijna de helft (45%) geen gelijke kansen binnen het onderwijs en vindt bijna één op de vier (39%) dat de overheid hier onvoldoende aandacht aan besteedt. Een kwart (24%) is wél van mening dat er gelijke kansen zijn in het onderwijs en nog een kwart (26%) kijkt hier neutraal tegenaan.

Als we kijken naar het imago van wetenschappelijk onderzoek, dan geeft een grote meerderheid (77%) aan hiervan het belang in te zien voor de samenleving. Enkelen (4%) zijn het hier niet mee eens. Als men wordt gevraagd om het vertrouwen in wetenschappelijk onderzoek in Nederland, dan wordt de groep die hier positief tegen aankijkt een stuk kleiner: een derde (33%) vindt dat er voldoende vertrouwen is. Een vergelijkbare groep (35%) heeft hier geen sterk beeld bij en twee op de tien denkt dat er onvoldoende vertrouwen in Nederland is in wetenschappelijk onderzoek en de resultaten die dit oplevert.

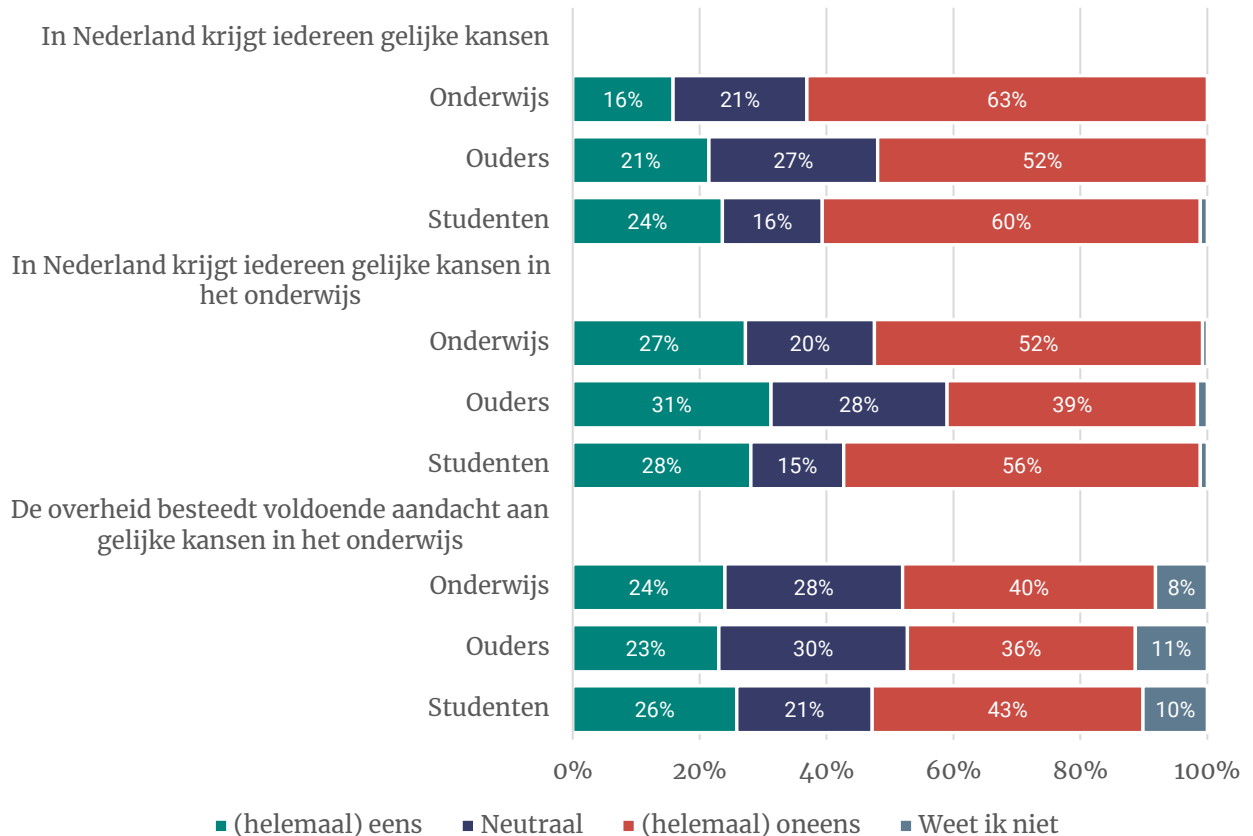
Verder geeft twee derde (67%) aan dat scholieren meer gestimuleerd moeten worden om voor een opleiding te kiezen die hun naar een baan in een tekortsector leidt, zoals de techniek of het onderwijs. Een kwart (26%) vindt dat scholieren daarnaast meer gestimuleerd kunnen worden om actief deel te nemen aan de samenleving, bijvoorbeeld door middel van burgerschap les in het basis- en voortgezet onderwijs. Een derde (33%) heeft hier geen sterke mening over en een kleine groep (16%) vindt dat scholieren voldoende worden gestimuleerd.

Figuur 1.9 In hoeverre bent u het eens met onderstaande uitspraken? (basis: algemeen Nederlands publiek)

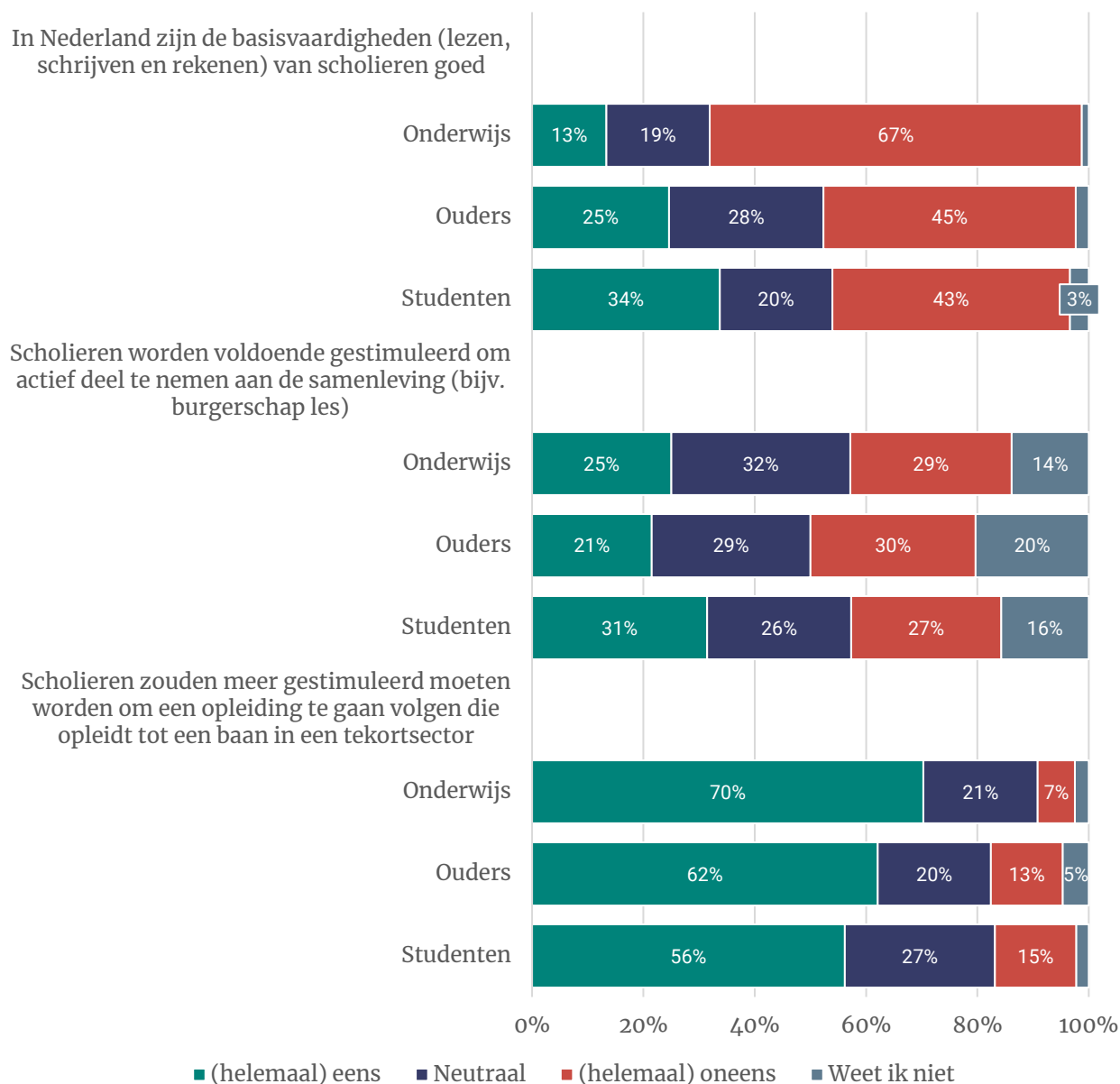
Wanneer we kijken naar de drie andere doelgroepen, dan komen de gezamenlijke resultaten overeen met die van het algemene publiek in Nederland. Een aantal onderlinge verschillen vallen op. Ouders zijn het relatief minder vaak oneens met de stelling over gelijke kansen in Nederland in het algemeen (52%) en in het onderwijs (39%) dan studenten (60% en 56%) en beroepsmatig betrokkenen in het onderwijs (63% en 52%).

Figuur 1.10 In hoeverre bent u het eens met onderstaande uitspraken? (basis: doelgroepen – 1/3)

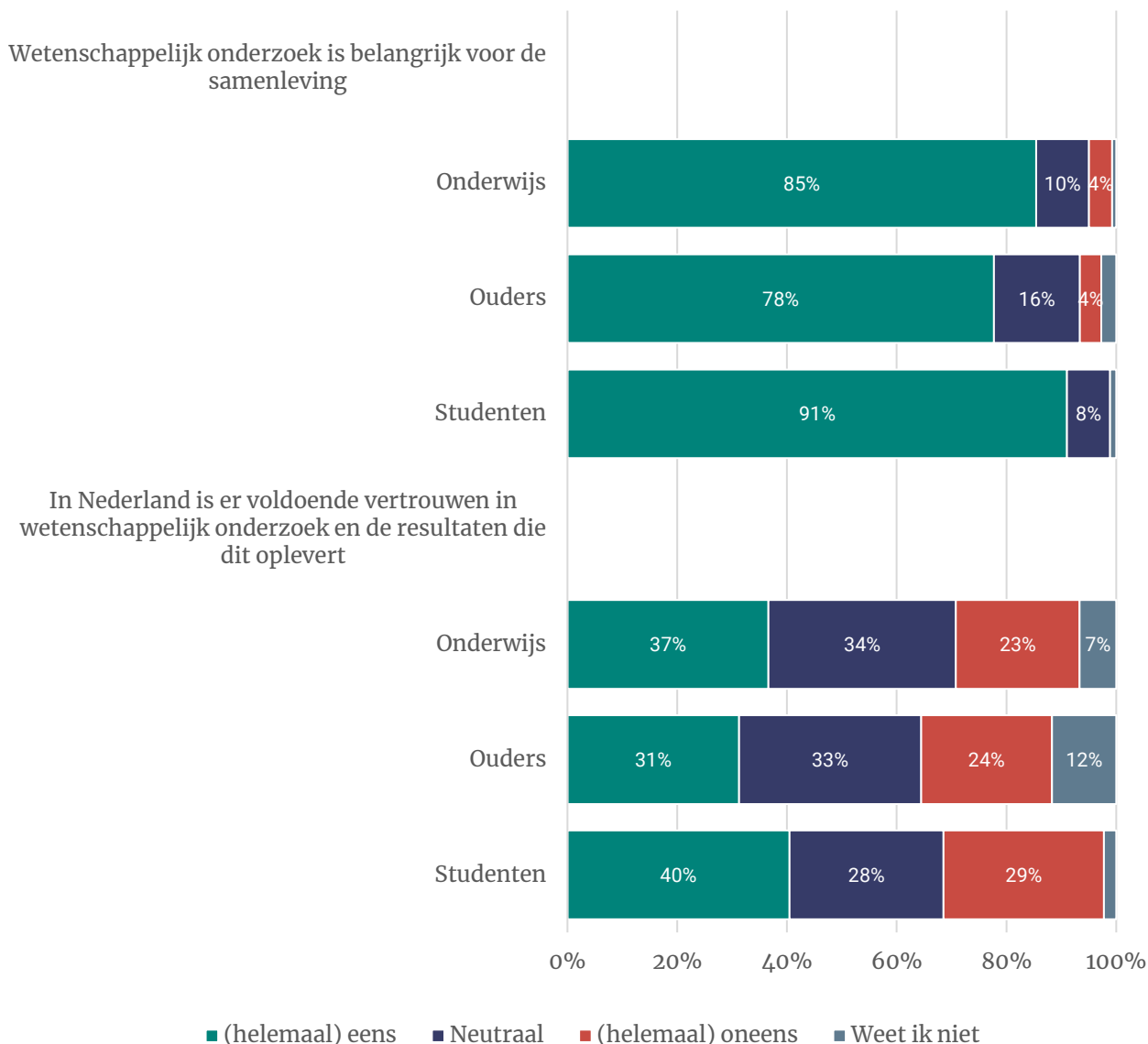
Verder vinden voornamelijk mensen die in het onderwijs werken of daar bij betrokken zijn dat de basisvaardigheden van scholieren niet goed zijn (67%). Bij ouders en studenten is deze groep relatief kleiner (45% en 43%). Studenten zijn relatief het meest positief over deze vaardigheden (34%). Als het gaat om het stimuleren van scholieren om een opleiding te volgen die opleidt tot een baan in een tekortsector, dan zien de werkenden in het onderwijs dit relatief vaker als zijnde van belang (70%) dan ouders (62%) of studenten (56%).

Figuur 1.11 In hoeverre bent u het eens met onderstaande uitspraken? (basis: doelgroepen – 2/3)

Het belang van wetenschappelijk onderzoek wordt door een grote meerderheid van alle doelgroepen gezien, al steekt de groep studenten daar met negen op de tien wel bovenuit. Zowel binnen de groep beroepsmatig betrokkenen in het onderwijs als ouders is een significant verschil in reactie te zien op basis van opleiding: mensen met een hoge opleiding geven vaker aan het belang van wetenschappelijk onderzoek te zien, dan mensen met een middelbare opleiding.

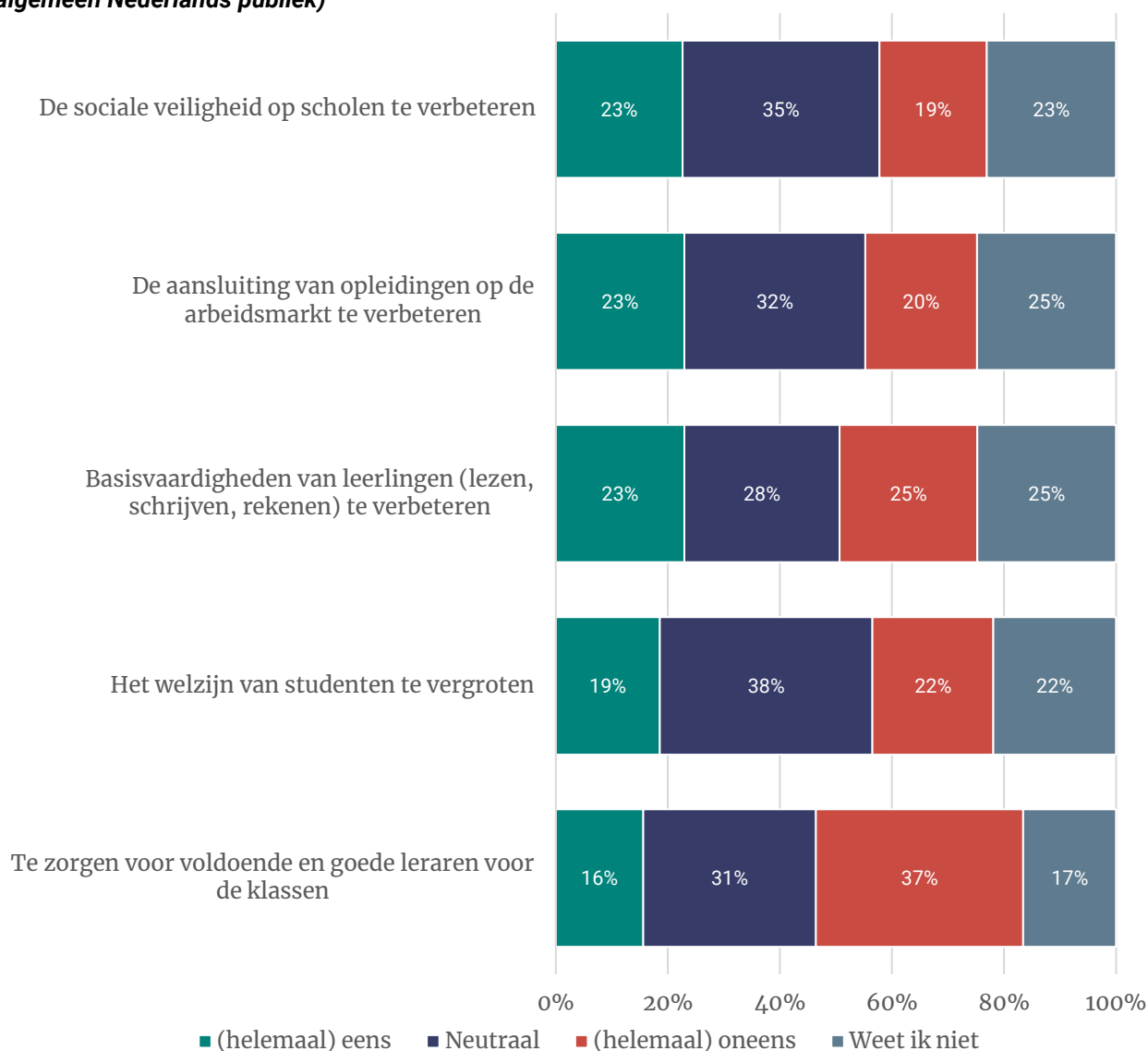
Figuur 1.12 In hoeverre bent u het eens met onderstaande uitspraken? (basis: doelgroepen – 3/3)

Zestien tot 23 procent beschouwt inzet OCW bij onderwijs gerelateerde thema’s als voldoende

Men kon ook aangeven in hoeverre men vindt dat OCW voldoende aandacht besteed aan onderwijs gerelateerde thema’s. Bijna een kwart is van mening dat er voldoende aandacht wordt besteed aan de sociale veiligheid op scholen, het verbeteren van basisvaardigheden van leerlingen en het verbeteren van de aansluiting van opleidingen op de arbeidsmarkt (allen 23%). Ongeveer twee op de tien is het bij de eerste twee thema’s hier niet mee eens (respectievelijk 19% en 20%). Een kwart (25%) geeft aan dat OCW volgens hen te weinig doet voor om de basisvaardigheden van leerlingen te verbeteren. Tweeëntwintig tot 25 procent geeft aan het niet te weten. Verder valt op dat bijna vier op de tien (38%) geen sterke mening heeft over de inzet voor het vergroten van studentenwelzijn, waarschijnlijk staan velen hier te ver van af om er iets over te kunnen zeggen. Ongeveer twee op de tien (19%) kijkt hier positief naar, maar ook negatief naar (22%). De aandacht voor voldoende en goede leraren voor de klas wordt door de grootste groep (37%) als onvoldoende bevonden. Zestien procent vindt de huidige inzet wel voldoende.

Figuur 1.13 Het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap zet zich voldoende in om... (basis: algemeen Nederlands publiek)

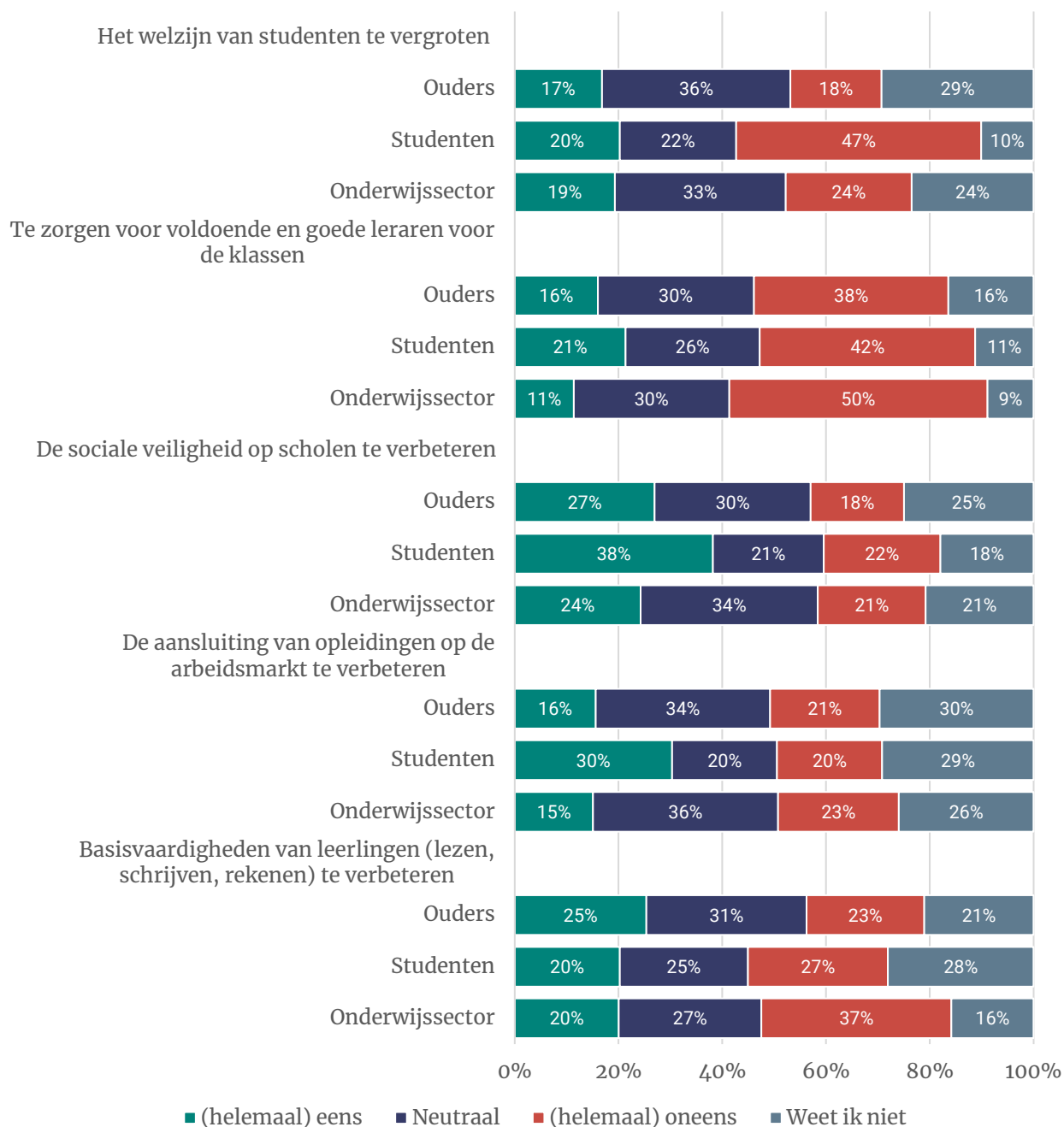

Studenten positiever over inzet bij sociale veiligheid en aansluiting van opleidingen, maar negatiever over inzet bij studentenwelzijn

Als wij kijken naar de drie uitgelichte doelgroepen, zien de grootste verschillen in mening bij de stelling over OCW's inzet met betrekking tot studentenwelzijn. Waar onder ouders en beroepsmatig betrokkenen bij het onderwijs 18 en 24 procent van mening is dat OCW hier onvoldoende voor doet, is deze groep onder studenten groter: bijna de helft (47%) geeft aan de inzet onvoldoende te vinden. Het percentage mensen dat genoeg inzet ziet, is onder deze groepen dan weer vrijwel gelijk (17 tot 20 procent). Studenten zijn verder vaker positief over de inzet van OCW bij de sociale veiligheid op scholen (38%) en de aansluiting van opleidingen op de arbeidsmarkt (30%), dan dat ouders (27 en 16%) of beroepsmatig betrokkenen bij het onderwijs (24 en 15%) dit zijn. Overeenkomend met de mening van het algemeen publiek laten de doelgroepen zich het negatiefst uit over de inzet van OCW bij voldoende en goede leraren voor de klassen (38 tot 50%).

Figuur 1.14 Het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap zet zich voldoende in om... (basis: doelgroepen)

Voornamelijk salarisverhoging, zij-instromers en korting collegegeld herkend als maatregelen om lerarentekort op te lossen.

Via een open vraag is aan de doelgroepen gevraagd of men maatregelen kon bedenken die OCW neemt op het gebied van het lerarentekort. Van de ouders kwam 37 procent met een reactie. Ouders noemen vooral een salarisverhoging voor docenten en meer ruimte maken voor zij-instromers als maatregelen. Een enkeling noemt wijzigingen in onderwijsbevoegdheid en aangepaste collegegeldregelingen voor de PABO.

- *“Verhogen van salarissen. Vak aantrekkelijker maken.”*
- *“Het minder moeilijk maken voor zij-instromers die graag het onderwijs in willen en ook al ervaring hebben om hun bevoegdheid te krijgen.”*
- *“Pabo kost minder in studiegeld. Studenten kunnen sneller voor de klas staan.”*

Ook beroepsmatig betrokkenen bij het onderwijs komen voornamelijk met salarisverhoging en de toename van zij-instromers. Zes op de tien van hen gaven antwoord op de vraag (60%). Net als ouders, benoemen zij de mogelijkheid op korting op de lerarenopleiding. Een enkeling spreekt verder nog van het verkleinen van de loonkloof tussen primair onderwijs en voortgezet onderwijs. Opvallend is dat ook een aantal beroepsmatig betrokkenen bij het onderwijs in een reactie de ruimte nemen om aan te geven wat zou moeten gebeuren in hun ogen.

- *“Extra beurzen, goedkoper collegegeld voor opleidingen, extra salaris.”*
- *“Loonkloof is gedicht. Werkdrukgeden. Zij-instromers.”*
- *“Korting op collegegeld in eerste en tweede jaar of iets dergelijks. En verbeterde begeleiding van beginnende docenten. Maar wat ze zouden moeten doen: na bijv. 15 jaar werken in het onderwijs wordt – afhankelijk van de baan en arbeidsvoorwaarden – x% van de studieschuld betaald.”*

Studenten zijn ook bekend met de maatregelen salarisverhoging en het verlaagde collegegeld voor de PABO. Van hen gaf 53 procent een reactie.

- *“Hoger salaris.”*
- *“Verlaagd collegegeld voor opleidingen in educatie.”*

1.4 Overige vragen

Nederlanders denken bij cultuur vooral aan kunst, taal, geschiedenis en gebruiken/tradities

Naast de vragen over het onderwijs zijn aan de doelgroepen ook enkele vragen gesteld over cultuur en het werken bij het ministerie van OCW. Hieronder volgen eerst de reacties op wat Nederlanders onder cultuur verstaan. De vraag was: 'Welke thema's vallen volgens u onder cultuur?' Wij geven hieronder de antwoorden van het algemeen Nederlands publiek weer, met een aantal citaten als voorbeeld. Veel van de antwoorden zijn te scharen in de categorieën: kunst, taal- en literatuur, geschiedenis, gebruiken en tradities en normen en waarden.

1. Kunst

- "Kunst in allerlei sectoren: film, beeldende kunst, musea, fotografie, toneel, theater, kleinkunst, etc."
- "Musea en podiumkunsten."

2. Taal

- "Taalcultuur: dialecten en streektaal activeren en in stand houden.."
- "Kennis van de Nederlandse literatuur en poëzie."
- "Nederlandse taal."

3. Geschiedenis

- "Kennis van de Nederlandse geschiedenis."
- "Verleden wat betreft kunst ed."
- "Historische gebouwen/ historisch cultuurgood / landschap."

4. Gebruiken en tradities

- "Feestdagen die in het land van toepassing zijn, zoals Sinterklaas."
- "Leef gewoonten met bijbehorende tradities voor specifieke momenten zoals geboorte, overlijden etc."
- "Traditie, hetgeen Nederland, Nederland maakt en wat de generatie voor ons ons bijbrengt en wat wij weer doorgeven aan de generatie na ons."
- "Evenementen binnen de samenleving, zoals landelijke feestdagen, stadsfeesten, sporttoernooien, etc."
- "Het verenigingsleven (sport, dorp, carnaval, immaterieel erfgoed, etc.)"

5. Normen en waarden

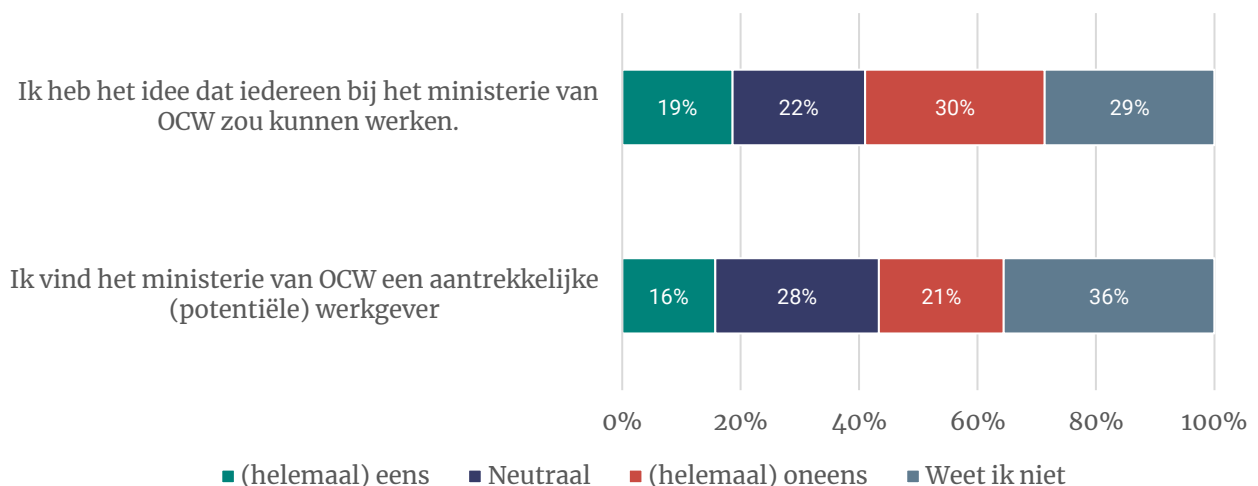
- "De vormen waarin normen en waarden van de samenleving tot uiting komen in het dagelijks leven."
- "Normen en waarden in gedrag en houding tussen mensen, in het algemeen. Voorbeeld: punctualiteit, oprecht zijn, etc. De manier waarop sociaal verkeer normaal gesproken verloopt."
- "Geloofsovertuigingen."

Een op de vijf denkt dat iedereen bij OCW kan werken, 30 procent denkt van niet

Een op de vijf (19%) van het algemeen Nederlands publiek denkt dat iedereen bij OCW kan werken, 16 procent vindt het ministerie een aantrekkelijke werkgever. Een aanzienlijk deel van respectievelijk 29 en 36 procent kan geen antwoord geven op deze vraag. Drie op de tien denkt dat niet iedereen bij het ministerie kan werken. Aan hen is gevraagd waarom zij dat van mening zijn. Daarop geven velen aan dat zij verwachten dat iemand hoger opgeleid moet zijn, of een bepaald 'niveau' moet hebben. De term 'iedereen' roept dan ook verwarring op, dit vinden zij te stellig. Opvallend is dat uit een aantal reacties ook blijkt dat men verwacht dat een onderwijskundige achtergrond noodzakelijk is, of dat er alleen maar docenten werken op het ministerie. Een ander deel van de Nederlanders geeft aan dat het imago van werken voor de overheid niet iets voor hen is. Een aantal citaten met reacties:

- “OCW is een grote, ambtelijke, politieke organisatie. Dat is voor veel mensen niet aantrekkelijk.”
- “Omdat je zonder opleiding of enige kennis van zaken niet in het onderwijs kunt werken”
- “Omdat niet iedereen de juiste papieren/opleiding/diploma heeft en/of kan behalen die er wel voor nodig zijn.”
- “Toch het beeld dat er weinig vrijheid/ruimte is voor eigen initiatieven. Denk dat mensen met heel veel innovatiedrang/ondernemerschap snel tegen een muur van bureaucratie aanlopen.”
- “Ongetwijfeld heb je een bepaalde studierichting nodig en daar wordt ook op geselecteerd. Ook beleidservaring wordt vaak gevraagd in overheidsvacatures. Dit is wellicht terecht. Niet iedereen kan altijd maar aangenomen worden. Dat is gewoon niet waar. U bedoelt waarschijnlijk iedereen als in verschillende achtergronden of huidskleuren. Ik denk dat dat niet uit zou (moeten) maken maar of dat ook de praktijk is weet ik niet”
- “Vacatures zijn vaak alleen voor interne kandidaten van OCW of andere ministeries, dus als buitenstaander kom je moeilijk binnen.”

Figuur 1.15 Stellingen over het ministerie van OCW als werkgever (basis: algemeen Nederlands publiek)

Van de groep beroepsmatig betrokkenen bij het onderwijs vindt 28 procent het ministerie van OCW een aantrekkelijke werkgever, 21 procent niet. Een kwart weet het niet, rest (27%) antwoordt neutraal. Van deze groep denkt 36 procent dat niet iedereen bij het ministerie van OCW zou kunnen werken, 20 procent denkt van wel. Wederom weet een kwart het antwoord niet.

A Onderzoeksverantwoording

Dit onderzoek vond plaats van donderdag 20 oktober tot en met maandag 31 oktober. Alle respondenten zijn afkomstig uit het I&O Research-panel. Panelleden die na een week nog niet gereageerd hadden ontvingen een herinnering. De vragenlijst is uitgezet onder vier doelgroepen:

- 1 Algemeen Nederlands publiek: 1.017 respondenten
- 2 Ouders van schoolgaande kinderen: 256 respondenten
- 3 Beroepsmatig betrokkenen bij het onderwijs: 404 respondenten
- 4 Studenten: 89 respondenten

Het algemeen Nederlandse publiek is een dwarsdoorsnede van de Nederlandse bevolking. Hier bevinden zich dus ook Nederlanders in die ook in de drie andere doelgroepen zouden kunnen vallen. Om een representatief beeld te vormen van alle Nederlanders is besloten om ook ouders, werkenden in het onderwijs en studenten in de groep algemeen Nederlands publiek op te nemen. De resultaten zijn dus in twee onderdelen geanalyseerd: één analyse voor het algemeen Nederlands publiek en één analyse om verschillen tussen doelgroepen uit te lichten.

De onderzoeksresultaten voor de groep onderwijsprofessionals zijn ongewogen, de resultaten voor de groep ouders/verzorgers zijn gewogen op geslacht. De resultaten voor de groep algemeen Nederlands publiek zijn gewogen naar geslacht, opleidingsniveau, regio, leeftijd en politieke voorkeur. De resultaten zijn representatief voor wat betreft deze achtergrondkenmerken. Voor een overzicht van de achtergrondkenmerken verwijzen wij naar de tabellen op de volgende pagina.

De resultaten voor de doelgroep studenten zijn vanwege het lage absolute aantal studenten (zeer) indicatief. Waar mogelijk worden interessante verschillen met de andere doelgroepen wel uitgelicht. Vanwege enkele aanpassingen in de vragenlijst en omdat bij deze meting de groep algemeen Nederlands publiek en studenten nieuw zijn en bij de groep ouders het mbo is toegevoegd, maken wij geen vergelijking met de vorige meting.

Over I&O Research en het I&O Research Panel

Het I&O Research Panel is geworven op basis van aselecte personen- en huishoudensteekproeven op traditionele manier (geen zelfaanmelding). Sinds april 2019 werkt het I&O Research Panel met een spaarprogramma, waarbij deelnemers punten sparen afhankelijk van de lengte en complexiteit van de vragenlijst. Deze punten kunnen later worden ingewisseld voor Bol.com-tegoed of een donatie aan een goed doel.

I&O Research is het grootste onderzoeksbureau voor overheid en non-profit (volgens de MarktOnderzoeksAssociatie, MOA, 2019). Het is onze missie bij te dragen aan beter onderbouwde keuzes van onze klanten, op basis van onderzoek en advies. Wij werken voor overheids- en non-profitorganisaties. I&O Research heeft vestigingen in Amsterdam en Enschede. I&O Research is lid van de MarktOnderzoeksAssociatie (MOA), maakt deel uit van de Research Keurmerk Groep en onderschrijft de internationale ICC/ESOMAR-gedragscode voor markt- en sociaal-wetenschappelijk onderzoek. I&O Research is ISO 9001-, ISO 20252- en ISO 27001-gecertificeerd. Het online onderzoekspanel (I&O Research Panel) is ISO 20252-Annex A gecertificeerd. Dit is de norm voor online en offline access panels.

Tabel 1.3 Achtergrondkenmerken algemeen Nederlands publiek (ongewogen)

Geslacht	%	Opleidingsniveau	%	Stemgedrag	%
Man	50%	Laag	29%	VVD	18%
Vrouw	50%	Midden	34%	D66	15%
Onbekend		Hoog	38%	PVV	9%
				CDA	8%
Leeftijd		Werkzame sector		SP	8%
t/m 24 jaar	8%	Landbouw of delfstofwinning	1%	PvdA	10%
25 – 44 jaar	31%	Industrie	8%	GroenLinks	8%
45 – 64 jaar	35%	Energie- of waterwinning	2%	FvD	2%
65 jaar e.o.	27%	Bouwnijverheid	4%	PvdD	6%
		Handel	11%	ChristenUnie	5%
Werksituatie		Horeca	2%	Volt	3%
In loondienst (vast contract)	33%	Vervoer	4%	JA21	2%
In loondienst (tijdelijk contract)	7%	Financiële instellingen	4%	SGP	2%
Werkgever/ondernemer met personeel	1%	Zakelijke dienstverlening	8%	DENK	0%
Zzp-er/freelancer	4%	Openbaar bestuur	11%	50PLUS	0%
Arbeidsongeschikt	6%	Onderwijs	5%	BBB	1%
Werkzoekend	2%	Gezondheid en welzijn/zorg	20%	BIJ1	1%
Huisman/huisvrouw	4%	Cultuur, sport en recreatie	4%	Anders	1%
Gepensioneerd of met de VUT	39%	Ideële en belangenorganisaties	0%		
Studerend/schoolgaand	2%	Anders	17%		
Anders	2%				

Tabel 1.4 Achtergrondkenmerken overige doelgroepen (ongewogen)

		Onderwijsprofessionals	Ouders/verzorgers	Studenten
Geslacht	Man	45%	49%	45%
	Vrouw	55%	51%	55%
Opleiding	Laag	1%	14%	0%
	Midden	11%	43%	26%
	Hoog	88%	43%	74%
Huishouden	Ik woon alleen	29%	0%	17%
	Ik woon alleen (zonder partner) met kinderen	1%	14%	1%
	Ik ben gehuwd/woon samen zonder thuiswonende kinderen	48%	0%	16%
	Ik ben gehuwd/woon samen met thuiswonende kinderen	18%	85%	1%
	Ik woon in een huis met (volwassen) huisgenoten	3%	0%	49%
	Anders	1%	1%	16%
Kinderen	Primair onderwijs	6%	67%	-
	Voortgezet onderwijs	3%	41%	-

Contactgegevens

I&O Research Enschede

Zuiderval 70
Postbus 563
7500 AN Enschede
053 - 200 52 00
KVK-nummer 08198802
info@ioresearch.nl
www.ioresearch.nl

I&O Research Amsterdam

Piet Heinkade 55
1019 GM Amsterdam
020 - 308 48 00
info@ioresearch.nl
www.ioresearch.nl

